4 JULI 1942

Mappe 26
Ekspl. 27
Årg. 1942
O.V. 16
Jfr.

Oslo, den 27. juni 1942.

Krigsoversikt. 1532

Ukens militære hovedbegivenhet har vært Tobruks fall. En måtte frykte dette etterat engelskmennenes sydlige flanke brøt sammen ved Bir Hacheims fall. Rommel kunne da konsentrere alle sine krefter om nordflanken med erobring av Tobruk som hovedmål, og Tobruks fall er ingen drepende overraskelse. Men en kunne vente at festningen ville holdt for en lengere beleiring. Den tyske seier må sikkert i vesentlig grad tilskrives general Rommels personlige dyktighet. Og det er ingen tvil om at de engelske panserstyrker som kjempet i omegnen av Tobruk var de tyske underlegne. I forrige verdenskrigs "siste kvarter", som det er blitt kalt, stod Ludendorf-Hindenburg overfor et lignende valg som det Auschinlek-Ritchie nå måtte treffe. Etter en serie voldsomme angrep fra de allierte, brøt engelskmennene igjennom ved Amiens. Tyskerne kunne klare å stabilisere en ny og kortere linje som det var sjanse til å holde, men svartsynet grep fullstendig Ludendorf som forlangte kapitulasjon. Ved den anledning uttalte de alliertes øverstkommanderende, Foche: "Mannen kan fremdeles komme unna, hvis han ikke bryr seg om bagasjen". De tyske ledere valgte dengang å forsøke å berge bagasjen og tapte. Engelskmennene valgte dennegang i Libya å tape bagasjen, men å komme seg unna.

Den reddede engelske ørkenarme har nå gått i stillinger ved den egyptiske grense, hvor en må vente at nye opperasjoner i stort omfang er forestående. Skulle det lykkes aksemaktene helt å erobre Sollum og Halfaya-passet, er linjen atter den samme som før engelskmennenes juleoffensiv, og en kan med en viss rett si at slaget om Egypt er begynt. Men det gjenstår å se hvilke krefter Rommel disponerer over etter de hardeste kamper som hittil er utkjempet i Libya. Et nytt moment dennegang er de tyske flystyrker på Kreta som sikkert vil bli satt inn i forestående opperasjoner.

Engelskmennene har nå offentliggjort sine egne tap i de to konvoier som seilte fra Alexandria og Gibraltar til Malta, der tyskerne og Italienerne oppga å ha senket en rekke kryssere og andre skip, slik: 1 lett krysser, 4 drestojere, 2 eskortefartøy. Dessuten gikk 30 fly tapt.

Fremtidsperspektivene er mangeartede i Middelhavet. Det sterke inntrykk som Tobruks fall har gjort på de fleste er lett forklarlig. Men militært sett åpner det seg her muligheter for de allierte, som kan fremskynne krigens avgjørelse, og i alle fall spare Europa for å bli skueplassen for det avgjørende slag. Den siste tids utvikling i Afrika vil sansynligvis fremskynne de alliertes planer, og lette valget av den 2. front. Aksemaktene har nå engasjert seg så sterkt i Afrika, at det er blitt berettiget å se denne front som en hovedfront, og en avlastningsfront, og en må vente at nye operasjoner vil bli forberedt her.

Først og fremst faller det naturlig å tenke seg et amerikansk angrep mot Nord-Afrika kombinert med et engelsk framstøt fra Gibraltar i den hensikt å falle aksemaktene i ryggen, og på den måten få deres stillinger dernede mellom dobbelt ill. Hvor lang tid de allierte må ha for å forberede en slik opperasjon, er det vanskelig å si noe om. Men de vil ikke i noe tilfelle kunne basere den på overraskelsesmomentet, og store tyske forberedelser for å møte et slikt angrep vil bare tjene deres allierte, russernes sak. At engelskmennene ikke tidligere har iverksatt denne plan, skyldes en omstendighet, etter sakkyndiges oppfatning, som mange lett overser: Etter lord Beaverbrooks møte med russerne og den amerikanske delegasjon i Moskva ifjor, gikk det engelske krigskabinett på hans anbefaling med på den største forpliktelse som England i denne krig har inngått. Nemlig den å levere hele sitt lager av ferdig materiell, særlig tanks og kanoner, samt en stor prosent av den fremtidige produksjon til russerne. Russland fikk således levert 30.000 engelske tanks innen utløpet av februar måned, foruten jagerfly og kanoner. Engelskmennenes forsyninger til egne frontavsnitt i Østen og midt

østen kom i annen rekke, og de måtte fremdeles innstille seg på defensiv krig i disse avsnitt. Men Churchills syn på den europeiske front som den viktigste, og østfronten som den i øieblikket vikktigste av disse, har sikkert vært riktig. Det vil også hans motstandere i tidens fylde måtte innrømme. Men den store rissiko han løp, var nye prestisjetap og stigende utålmodighet over Englands beskjedne innsats i første frontlinje. Hans strategi har vært ~~rixtig~~ dristig i så måte, men meget klok. Churchills og Roosevelts samtaler har sikkert dreiet seg om den fremtidige strategi. Churchills store følge av fremtredende millitære viser klart at militære tiltak har vært drøftet. Av høyere militære sakkyndige savnet en bare lord Gort, som for en tid siden genla sitt stabskvarter til Malta. Han spillet en fremtredende rolle allerede under forrige verdenskrig og var engelsk øverstbefalende under felttoget i Frankrike under denne krig. Det er ikke trolig at han er plasert på Malta for å være tilskuer til aksemaktenes bombetokter dit, men sansynligvis forberede de ovenfor antydede planer.

En annen plan som sikkert er drøftet, er et alliert angrep helt i nord. En slik aksjon har lenge vært ventet, men selvom den enda ikke er iverksatt, er den like aktuell. Tidspunktet er også her det åpne spørsmål. Overraskelsesmomentet ser de allierte også her bort fra. Det spiller mindre rolle i begge de omtalte aksjoner, enn de svære krav disse aksjoner vil stille til det fra før anstrengte tyske transportvesen og det veldige forbruk av bensin og olje som vil gå med bare til transporten. Vedlikeholdet av materiellet på disse vidt atskilte flanker blir det avgjørende moment, såvel tropper som drivkraft, fly tanks, tren og underhold til hæren. De allerede forhåndenværende havner, Murmansk og Arkangelsk, vil være en gunstig basis for større allierte opperasjoner med samarbeide mellom russiske, engelske og amerikanske tropper. Island vill i så fall være en utfallsport for strandhogg og større bakholdsangrep som vil skaffe tyskerne store vanskeligheter under et eventuellt felttog lengst i nord.

Disse planer er det grunn til å tro står forran realisasjonen. Skulle de ikke bli satt iverk i sommer, må det sees som uttrykk for den russiske styrke, som eleminerer enhver fare for tysk fremgang av betydning på østfronten, og at de allierte har planer om direkte angrep neste vår med opprettelse av en vestfront på kontinentet. Denn utvialing kan godt tenkes, og hypoteseen retferdiggjøres av den kjensgjerning at den tyske industri allerede idag kjemper med store vanskeligheter, som vil stige for hver måned. Ved siden av selve industriforsyningen, kommer også her matforsyningen til. Mens Tyskland og de okkuperte land er på en absolutt minimumsrasjon, er viktige varer som brød (mel), kaffe, melk, tobakk og sukker fremdeles urasjojert i England. Et problem som bekledningen vokser daglig i Europa, og vil snart gjøre seg sterkt gjellende også for selve armeen, mens det i Amerika og England for lang tid enda er uaktuellt. Sett på denne bakgrunn, vil en aksjon neste år sikkert bli lettere å gjennemføre, og teorien kan således ikke avfeies. Men vi ~~tø~~ tror mer på de først antydede muligheter, med aksjon syd og nord allerede i år.

<u>På Østfronten</u> holder Sevastopol fremdeles. Men situasjonen der er alvorlig, og en må vente at festningen faller. Man mener at aksemaktene nå har samlet en styrke på omtrent 20 divisjoner på Krim, hvorav over halvparten er rumenere. Sevastopols tapre motstand hefter andre tyske aksjoner på det sydlige avsnitt, og hovedframstøtet mot Kaukasus fra Krim og Charkow, over Rostow forsinkes. Det er av største betydning. På andre frontavsnitt er det relativt stille til å være denne årstid. Det blir spennende å se neste tyske fremstøt, og hvilke omfang det får. Det ser foreløbig ut som om vinteress anstrengelser har tæret voldsomt på krigsmaskinens krefter. Og opperasjonene hittil har ikke hatt preg av blitzkrig. Det betyr igjen at de er og blir helt anderledes kostbare enn før. Det viser allerede angrepet på Sevastopol som kanskje er et av de blodigste som krigshistorien kjenner.

Fra Jugoslavia blir det meldt at friskarerørsla under general Mikailovitsj stadig vokser og har held med seg. For kort tid siden ble det meldt at de i et slag hadde drept 473 italienere og saret 783. Fra offisielt italiensk hold blir det ellers meldt at de italienske tropper har de største tapene på den jugoslaviske front. Det er en interessant opplysning og vi hører alldri komunikeer fra den fronten.

Fra Østerike meldes at tyskerne har satt igang en større opprenskningsaksjon av usikre elementer, særlig i Wien. Grunnen er "antisosialt sinnelag". Slike aksjoner skal også settes igang i Tyskland heter det.

Fra Tsjekoslovakiet meldes det at 24 tsjekkere er henrettet i Praha og Brno. Av disse var det 3 kvinner og en av dem var bare 18 år. Ialt er det nå henrettet 386 tsjekkere for attentatet på Heydrich. Likevel tør vi håpe at flere tusen andre er spart ved at dette udyret er tatt av dager.

Fra Polen meldes det at friskarerørsla vokser. Lederen for de polske partisanene heter Kasimir Sokolinski. De har ført en rekke seierrike partisankamper. Flere tyske jernbanetog er sprengt i lufta med stort mannefall for tyskerne, dessuten bensinlagre, bilparker o.s.v. - Ellers blir det meldt at 1,1 milion polske arbeidere og fanger nå er tvangsent til Tyskland. De blir enda dårligere betalt enn arbeiderne fra andre hårtatte land. Polen er det hardest utbyttede land i Europa.

Fra Frankrike meldes at Laval har måttet innstille 1300 bedrifter med til sammen 20.000 arbeidere på grunn av råstoffmangel. Det blir meldt at disse arbeidere har fått nytt arbeid ved "andre" bedrifter. De skulde vel ikke være tyske?

Fra Hellas blir det meldt at tyskerne i det siste har tatt 400 gidsler 10 av dem er alt skutt.

vVv

Høyesterettsadvokat Leiv Lea, Stavanger, som ble arrestert den 28/4, er nå død i tysk fangenskap. Han vil bli husket som en uredd og rakrygget nordmann. Som en vil huske ble hans bror direktør Rolv Lea skutt av tyskerne den 26/11-41.

vVv

Kirkefronten.

Det forberedes store festligheter i forbinnelse med bispeordinasjonen 28. juni. Det skal være stor ordinasjonsmiddag, selvsagt bekostet av det offentlige. Oslo Kommune skal likeledes spandere en stor middag den skal være for det såkaldte kirkeråd - en ny naziinnretning. Så skal det holdes et "stort" prestemøte - av naziprester. Og endelig skal det såkaldte kirkeråd debutere med sitt første kirkerådsmøte. -

I denne skjendige niddingsdåd mot den norske kirke skal følgende prester medvirke: Lothe, Kvæsnes, Sivertsen, Zwilgmeyer, Falck-Hansen, og Hage. De første 5 er konst. "Biskopper", den siste sogneprest. Alle NS. Ved å foreta ordinasjonen i Vår Frelsers kirke stiller det nåværende statsstyre seg helt utenfor den kristne kirke i Norge. Bruddet mellem stat og kirke blir ved denne handling definitivt. Kirken går utvilsomt inn i en ~~fxxx~~ martyrtid som i første rekke vil ramme dens prester. Kampen går inn i en fase hvor det ikke vil bli plass for forhandlinger. Det er ånd mot makt. Men nazismen regner feil når den tror at makt er det eneste som teller her i verden.

Når "bispeordinasjonen" er over skal det bli "presteordinasjon". 3. juli skal forræder "Bispen" Frøyland utføre sin første vannhellige handling som "bisp". Da skal 6 personer ordineres, nemlig to teologiske kandidater som begge er nazister, videre en teologisk student som p.g.a.

sin omvendelse til nasismen slipper eksamen, videre en ille beryktet lærer (Arne Rydland) samt portør Ej.Barby(ikke mindre suspekt enn Rydland) og forh.v. sporskifter Asbjørn Ålerød.

Ved presteordinasjonen skal bare nazister samt sogneprest Leisegang i Oslo som løper nazistenes erind bedre enn noen nazist, medvirke.

"Biskop" Frøyland skal holde et kursus på 10 - sier og skriver ti timer for de "prester" som ikke har sin teologiske eksamen i orden. Vi lever i fagstyrets tid - "Biskoppen" skal ha kr. 140,- i godtgjørelse for denne undervisning. At han ikke skammer seg.

Kvier politidepartementet seg for å etterkomme Kirkedepartementets ordre om å utvise prester fra sine bosteder? De prester som fikk beskjed av Kirkedepartementet for 3 uker siden har ikke fått noen bostedsforviselsesordre enda fra Politidepartementet.

Biskop Maroni talte forleden i Notodden Kirke for minst 1000 tilhørere. Samtidig var det stort NS møte på torvet - 16 tilhørere. Resultat: Portforbud.

Biskop Fleischer har fått forbud fra Kirkedepartementet mot å tale i Hardangers kirker. Det skyldes at han hadde beremmet visitas i kvam i Hardanger. Denne ble dog holdt i mere uoffisielle former.

Kirke- og Undervisningsdepartementet har i skrivelse av 12. juni d.a. henvendt seg til landets prester med anmodning om å oppnevne en delegasjon med det oppdrag å tre i forhandling med departementet. Prestene har svart at noen sådan delegasjon er det hverken plass eller behov for. De har erklært at de avsatte biskopper er deres rette biskopper. Derfor er det med dem, de syv biskopper, departementet må forhandle, hvis det ønsker forhandling.

Følgende skriv er sendt til Sogneprest Frøyland, Oslo.

Av alt det som i den senere tid har rammet vår norske kirke, er det neppe noe prester og menigheter i Oslo bispedømme har følt mere pinlig og uforståelig enn at De, sokneprest Frøyland, har lett Dem utnevne av det nåværende statsstyre til biskop i Oslo Bispedømme.

Da denne Deres utnevnelse og likeså meldingen om Deres ordinasjon nå har stått i avisene, må vi gå ut fra at det virkelig er statsstyrets og Deres egen hensikt å påtvinge prester og menigheter i bispedømmet en ny biskop på tvers av alle gjeldende kirkelige lover og orden.

Det kan umulig være ukjendt for Dem at prester og menigheter i bispedømmet holder usvikelig fast ved sin rettelig kalte biskop, Dr. Eivind Berggrav, og at Deres villighet til å gå inn i et forhold som biskop Berggrav og rikets øvrige biskoper har måttet bryte som uforenlig med troskapen mot Gud og Guds menighet, ikke av oss kan opfattes anderledes enn som svik og fall. Fra det nåværende statsstyrets side er med dette foretatt det endelige og uopprettelige brudd med kirken. Vi ser det som vår plikt nå forran Deres ordinasjon å si Dem dette like ut. Vi vet at det er alvorlig å gjøre det, men vi vet også at det ville være ennå alvorligere å tie med det, - og det så meget mere som det gang på gang skjer slike overgrep på kirkens område fra de statlige myndigheter og slike henvendelser til presteskapet og menighetene fra Kirkedepartementets som tydelig viser at man på denne side enten ikke kan eller vil forstå hvor dypt alvorlig vi på vår side opfatter og føler den kirkelige situasjon idag.

De er, sokneprest Frøyland, ikke rettelig kalt og vil ikke bli rettelig ordinert. Derfor må De også bli en ensom mann. Hvor De kommer og hvor De søker å gjøre en biskops store og ansvarsfulle gjerning, vil en dyp skygge følge Dem. En rosende uttalelse om Dem av Deres biskop, Dr.

Øivind Bergsøy, var sjanset i avisene i forbindelse med et intervju med Dem like etter Deres utnevnelse. Denne ros har De nå selv gjort til skamme, og det vil følge Dem.

Vi har sendt Dem dette brev i opriktig sorg. Vi kan ikke hilse Dem velkommen på Deres ordinasjonsdag. Vi ser Dem på den dag ta det endelige farvel med oss.

Oslo, den 24. juni 1942.

Brevet er undertegnet av alle prester i Stor-Oslo og prostene i bispedømmet, ialt 110 stykker.

Nazipresten ble alene i kirken. Prost Megrund i Askim fylt nylig for aldersgrensen og måtte fraflytte stedet.

Som hans etterfølger skulde innsettes nazisten pastor Næss. Da han skulde holde høymessegudstjeneste 14. juni og sette seg inn selv, var fremmøtet foruten ham selv hans kone, organist, klokker og kirketjener. Befolkningen holdt seg helt borte. Slik er det altså i Østfold som NS selv forteller er deres sterkeste fylke.

vVv

Tyske soldater smugler med norsk tobakk. Folk som hadde vært på sykkelsykkeltur i byens omegn sist søndag, kunde fortelle at flere ganger hadde de blitt stanset av tyske soldater som solgte norsk tobakk for kr. 5,- pr. eske. Dette er et av de mange tegn på at moralen hos de tyske soldater begynner å gli ut.

vVv

Foreningen til Ski-idrettens Fremmes styre ble onsdag 24.ds. arrestert av "norsk" politi og ført til forhør. Det var Lauritz Smith, Ole Bøhn, Gunnar Andersen og Harald Rømcke samt sekretæren Bloch-Hansen. Arrestasjonen skjedde mellem kl. 6-7 om morgenen og de 4 styremedlemmer slapp ut igjen ved 12 tiden men måtte gi sitt æresord på ikke å fortelle hva saken dreiet seg om. Sekretær Bloch-Hansen ble beholdt og er nå på Bredtvett. En antar det dreier seg om nye bestemmelser av "idrettsfører Charles Hoff og at hirdidrettsføreren nå er ute etter Skiforeningens hytter til bruk for sin hirdidrett, som skal bli helt militær med oppøvelse i krigsførsel, gatekampteknikk etc.

vVv

40 finske offiserer i slagsmål med tyskere og legionærer. I første halvdel av juni oppholdt det seg ved Holmestrand ca. 40 finske offiserer som skulde rekreere seg. Det ble arrangsjert en festlig sammenkomst for dem med tyskere og en del legionærer. Under denne ble imidlertid finnene så forbittret at de gikk på tyskerne og legionærene og banket dem opp Det vanket atskillig blå øyne.

De finske offiserer er nå reist hjem til Finnland. De elsker ikke tyskerne og nazisterne stort mere enn vi gjør. De har blant annet ikke glemt at Tyskland truet Norge og Sverige med krig hvis vi hjalp finnene for meget under den første krigen.

vVv

Fylkesmann Hans S. Jacobsen, Østfold, har anmodet Innenriksdepartementets helseavdeling og å gjennomføre øket anvendelse av sterilisering i samsvar med NS program. Fylkesmannen fremholder videre at ved siden av utvidet adgang til sterilisering bør man også i større utsrekning befri håpløse sinnsyke fra lidelsen ved livet. Det staten sparer ved denne fremgangsmåte bør komme de frsike tilgode, særlig ungdommen.

vVv

Av de nettop offentliggjorte italienske tapslister for mai fremgår at Italia den måned hadde flere falne på Balkan enn på sine øvrige fronter tilsammen.

vVv

Nytt fra Sverige:

Fra Stockholm meldes at det svenske skib "Senta" er senket under flyangrep på Hamburg. Omtrent samtidig ble tre skib, to svenske og et tysk minesprengt utenfor den den tyske østersjøkyst.

I den siste tid er 4 svenske fiskefartøyer blitt beskutt av tyske fly under fiske utenfor Skagerrakkysten. 3 sårede er innalgt på sykehus.

I sin leder 19/6 behandler "Dagens Nyheter", Stockholm, brenselssituasjonen i Sverige og skriver bl.a. "Både transportsvesen og arbeidskraft i Tyskland slites og tas i øket utstrekning i bruk for krigen. En har visselig klart for seg at kulleksporten til Sverige inngår i Tysklands krigsindustrielle program, ettersom den betaler jerneksporten herfra, men det ser for tiden ikke ut som kulleksporten i annet halvår skal øke i nødvendig omfang, og av diskusjonen i børskretser fremgår også at en regner med en påfølgende minskning av malmeksporten ned under den avtalte mengde.

Det svenske prestemøte i Strengnæs har vedtatt en sympatierklæring: "Prester i Strengnæs stift, samlet til prestemøte, uttaler sin varmeste sympati for norske prester, som under trengsel og ytre nød på eksemplarisk måte har vist den trofasthet som kirkens herre venter av sine tjenere."

vVv

Adskillig dødsfall av tyfus i Bodø. I Bodø er det inntruffet to dødsfal av tyfus blandt nordmenn og mange blandt tyskerne. Av den grunn har man nå sluttet å ta inn arbeidere ved det store anlegg a/s Frostfillet, som tidligere tok alle de hundrer de bare kunne få tak i. Frostfillet driver eksport til tyskland i stor stil.

vVv

Lite kull og koks til Norge. I den senere tid er mange skib lastet med kull og koks til de tyske militære lagre i Norge og til de "krigsviktige bedrifter" sunket. Norges Statsbaner, som under vanlige forhold ligger med lagre for mere enn et års forbruk, har nå (medio juni) ikke lagre for stort mer enn en måneds kjøring. Tyskerne begynner nå etterhvert å ymte om at man ikke kan regne med vesentlige kulltilførsler til Norge kommende høst og vinter. Det betyr at alle våre høyfjellsbaner enten må innskrenke sterkt eller rett og slett stanse. En av de siste bater som sank underveis til Norge er d/s "Haugarland" av Haugesund på ca. 6000 tonn som eksploderte like efter avgang fra Rotterdam med en koksslast. Den sank på grunt vann med mastetoppene over vannet. Mannskapet reddet.

vVv

Fra London meldes offisielt at granskningen av luftfotografier viser at over 250 fabrikkbygninger ble ødelagt ved det store flyangrep på Køln. Skaden på jernbanelinjen har frenkalt store trafikkforstyrelser.

vVv

OBS.
Avisens redaksjon, medarbeidere og ekspedisjon - tar med dette en felles ferie. Neste nr. kommer ut lørdag den 15. august 1942.

Vi ønsker våre lesere en riktig god ferie og vel møtt igjen med fornyet kraft.